

ת"פ 24286/09/20 - מדינת ישראל נגד גלגאו דג'ני, ישראל פלוס, אורי מגננה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 24286-09-20 מדינת ישראל נ' דג'ני ואח'

בפני כבוד השופטת מרב גרינברג

בעניין: המאשימה

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד ליטל שירי

נגד

הנאשמים

1. גלגאו דג'ני

ע"י ב"כ עוה"ד עינב יתח

2. ישראל פלוס

ע"י ב"כ עוה"ד ערן ראו

3. אורי מגננה

ע"י ב"כ עוה"ד יזהר קונפורטי

גזר דין

הנאשמים נותנים את דינם בגין מעורבותם באירוע שוד אלים שארע ביום 5.7.20 בבית קפה בעיבורה של העיר רחובות. כנטען בכתב האישום המתוקן, שלושת הנאשמים ושישה אחרים גמלו בליבם לשדוד בשעת לילה מאוחרת בית עסק, לתקוף את יושביו ולזרוע בו הרס. בני החבורה נכנסו למקום, בזה אחר זה, כשהם מצויידים במוטות ברזל, מקלות ובקבוקי זכוכית, תקפו וחבלו ביושביו, איימו וגנבו את רכושם.

עמוד 1

1. ביום 14.12.21, הגיעו הצדדים להסדר דיוני, פרי הליך גישור שהתנהל לפני כב' השופט טרסי, והורשעו בעבירות הבאות: נאשם 2 - בשוד מזוין בחבורה לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין התשל"ז 1977 (להלן-החוק) (ריבוי עבירות) ובתקיפה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 382(א) ו-380 לחוק (ריבוי עבירות); נאשם 1 בסיוע לשוד מזוין בחבורה (ריבוי עבירות) לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 31 לחוק ובסיוע לתקיפה בנסיבות מחמירות (ריבוי עבירות) לפי סעיפים 382(א) ו-380 ביחד עם סעיף 31 לחוק; נאשם 3 בסיוע לשוד מזוין בחבורה לפי סעיף 402(ב) ביחד עם סעיף 31 לחוק.

סקירת עובדות כתב האישום המתוקן

2. כנטען, ביום 25.7.20 שהו ארבעה מתלוננים, א.א., ב.ב., ג.ג. ו-ד.ד. שעבד במקום, בבית העסק "קפה אינטרנט" ברחובות. בסמוך לשעה 01:13, הגיעה למקום חבורה שכללה את הנאשמים ושישה אחרים שזהותם אינה ידועה וזאת בכוונה לשדוד את בית העסק, לתקוף את יושביו ולזרוע בו הרס. לצורך כך הצטיידו בני החבורה במוטות ברזל, כסא פלסטיק, מקלות, בקבוקי זכוכית ועטו על עצמם מסכות, או אז נכנסו, האחד אחר השני למקום והוציא לפועל את תכניתם, כפי שיפורט להלן:

נאשם 1 נכנס ראשון ופתח את דלת בית העסק כשהוא עוטה מסכה רפואית על פיו ואפו; נאשם 2, פניו מכוסים אף הם במסכה רפואית, אחז בידו האחת בקבוק זכוכית ובידו האחרת כסא פלסטיק; האחרים, פני כולם מכוסים, אחזו במוטות ברזל ומקלות. עם כניסתם, עלו שניים מהאחרים לקומה העליונה וירדו;

עם כניסתם למקום, הבחין נאשם 1 בשלושה, א.א.-ג.ג., יושבים במקום ואפשר לנאשם 2 ואחרים לעוקפו בדרכם למקום ישיבתם. נאשם 2 ואחר ניגשו לג.ג., האחר היכה בו בחוזקה בראשו באמצעות ידו ובמוט ברזל שהחזיק, בתוך כך הטיח נאשם 2 בגבו את הכיסא בו אחז בעוצמה עד שנשברה אחת מרגליו. לאחר מכן הכה האחר את א.א. בראשו באמצעות מוט ברזל בעוד נאשם 2 איים עליו ועל ב.ב. באמצעות הבקבוק שבידו, במקביל פעלו האחרים באלימות בריונית קשה כלפי הנוכחים במקום ורכוש בית העסק; אחד האחרים איים על המתלוננים וניפץ שתי טלוויזיות, רכוש בית העסק; האחר שתקף עם נאשם 2 את ג.ג., הגיע לאזור הקופה, בידו מוט ברזל והיכה בעוצמה את העובד ד.ד. בפניו ואחר נוסף ניסה לפתוח את הקופה. לאחר מכן, הגיע למקום גם נאשם 2 שאיים על ד.ד., לאחר שזה שנפצע בפניו ובראשו, באמצעות בקבוק זכוכית, כשאחד מהאחרים נכנס אל מאחורי הדלפק, ונטל שקית שהכילה כסף מזומן בסך 18,000 ₪, הוא לא הסתפק בכך, ונטל מכיסיו של ד.ד. הפצוע סך של 3,000 ₪. אחר נוסף הצליח לבסוף לפתוח את הקופה ונטל ממנה סך 12,000 ₪;

בתוך כך, ובזירה אחרת במקום, נטל נאשם 2 מגב ואיים על שלושת המתלוננים באמצעותו, אחר שהגיע לסייע לו, הכה במוט את א.א. פעמיים ברגלו, בעוד נאשם 2 שאחז במגב, הדף בחוזקה לכיוון ב.ב. בקבוקי זכוכית, תוך שהוא פוגע בפניו עם המגב, לאחר מכן החזיר את המגב, נטל שלושה סכינים ושב למתלוננים. הוא הטיח את אחד הסכינים לכיוון ב.ב. ואיים על שלושתם בצוותא עם אחר שיוציאו את תכולת כיסיהם, תוך שהוא מפנה אליהם את הסכינים שבידיו;

בשלב זה נכנס נאשם 3 למקום כשהוא חובש על ראשו שקית נייר ועוטה מסכה על פניו והצטרף לנאשם 2, בצוותא עם אחר, ערכו חיפוש בארנקי המתלוננים ונטלו מא.א 350 ₪, 500\$ וטלפון נייד ומב.ב, 300 ₪. בסמוך לשעה 1:15, נכנס למקום חברים של הנאשמים ומשך את נאשם 2 לכיוון היציאה מהמקום, נאשם 3 נותר במקום לאחר שעזבה החבורה וחיפש בארנקיהם של המתלוננים, עד שעזבו כולם את המקום;

כתוצאה ממעשי הנאשמים והאחרים נחתך א"א בראשו; ב"ב נחתך ליד עינו; ג.ג נחבל בראשו, בידו ונתלשה לו ציפורן, הוא נזקק לטיפול רפואי; ד.ד נפגע בפניו ובראשו ונזקק לטיפול רפואי לסגירת חתך עמוק בראשו. בנוסף נגנב מבית העסק והמתלוננים סך של 33,650 ₪ וכספים נוספים.

על יסוד כל המפורט לעיל, מייחסת המאשימה לנאשם 2 והאחרים שוד, תוך שימוש בנשק קר או במכשירים שיש בהם כדי לסכן או לפגוע, כשנאשמים 1 ו-3 מסייעים בידם, בין היתר, בהכוונה ונוכחות. כמו כן מיוחסת לנאשם 2 והאחרים תקיפת המתלוננים ופציעתם כשנאשם 1 מסייע להם.

תסקירי שירות המבחן

נאשם 1

3. מהתסקיר (13.6.22) עולה כי הנאשם יליד אתיופיה, בן 37, בקשר זוגי ואב לתינוק, עלה ארצה עם משפחתו בגיל חמש, גדל במסגרות חוץ ביתיות, שירת שירות צבאי מלא כמאבטח מתקנים, ועבד לאורך השנים בעבודות מזדמנות. מזה כחצי שנה עובד כמחסנאי, מצוי בזוגיות ומצפה ללידת בנו. לחובתו הרשעות בעבירות אלימות, סמים ותעבורה, הנאשם מוכר לשירות המבחן מאבחוניה קודמים, אז התרשמו כי מתקשה לקבל סמכות ולעמוד בגבולות, באחד התיקים שבו הוטל עליו צו של"צ, הופקע הצו עקב חוסר שיתוף פעולה מצדו. בהתייחסו אל הרשעות הקודמות ציין תחושות אפליה על רקע עדתי שעמדו ברקע מעורבותו בפלילים. שלל שימוש בסמים או אלכוהול;

באשר להסתבכותו הנוכחית התקשה לקחת אחריות על מעשיו, לדבריו, חבריו יזמו את ביצוע העבירות ולא שיתפו אותו בתכנון, רק בדיעבד כשהגיע למקום הבין כי כוונתם לבצע שוד. הנאשם התכחש לחלקו בביצוע העבירות, טען שלא פעל באלימות והשליך את ההתנהגות הבעייתית על חבריו. בהתאם, התקשה לבטא אמפתיה כלפי המתלוננים. בדיעבד הצר על כך שלא העמיק עם חבריו אודות מעשיהם, ובמהלך הליך האבחון הצליח בהדרגה להכיר באופן ראשוני בהתנהלותו הבעייתית ואת הסיכון שבקשריו השוליים, עוד הביע נכונות לבחון את שילובו בהליך טיפולי. להערכת שירות המבחן, הנאשם בעל יכולות לתפקוד תקין אך נוטה לתפיסה קורבנית, אינו מכיר בקווי אישיותו האלימים ואימפולסיביים, סובל מקשיי וויסות וקושי בקבלת החלטות באופן שקול. הנאשם ביטא חרטה שלהתרשמות שירות המבחן ממוקדת בעיקר במחירים שמשלם על הסתבכותו בתיק, רמת הסיכון הנשקף ממנו הוערכה כבינונית. בצד זאת, מנה שירות המבחן מספר גורמי סיכוי וביניהם מאמציו לגלות תפקוד תקין במישורי חייו, תמיכה שמקבל מבת זוגו והרתעה שחוזה מההליך המשפטי.

המלצתו הסופית של שירות המבחן, לאור נכונותו להיעזר בטיפול ויכולותיו לתפקוד תקין, לשלבו במסגרת צו מבחן

בטיפול קבוצתי לעוברי חוק לצד ענישה של עבודות שירות.

4. בדיון מיום 18.7.22, הבהירה ב"כ הנאשם 1, בהמשך לבקשתי, כי שוחחה עם הנאשם שנוטל אחריות מלאה על מעשיו ומבקש להשתלב בהליך טיפולי, המאשימה התנגדה לבקשה. בהחלטתי קבעתי כי שירות המבחן יוכל, בהתאם לצורך, להגיש תסקיר משלים. שבתי על החלטתי זו בדיון מיום 14.9.22, אלא ששירות המבחן לא מצא לעשות כן וטעמיו עימו.

נאשם 2

5. עניינו של נאשם זה מורכב יותר, הוא שולב בהליך טיפולי ותסקיריו חיוביים, המלצת שירות המבחן היא לענישה שיקומית של מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות לצד ענישה נלווית.

הנאשם בן 26, רווק, עובד מזה כשנה וחצי כמנהל פרויקט בחברת בניה. הנאשם בן למשפחה חרדית, התקשה להסתגל למסגרות ולא מצא את מקומו גם בבית ספר חילוני עד לנשירתו ממערכת החינוך. בגיל 18 התגייס לצה"ל אך נוכח קשיי הסתגלות ערק, נדון למאסר ובתום ריצוי עונשו פוטר משירות צבאי. בהמשך החל לעבוד בחברת נדל"ן בבעלות אביו, בעקבות משבר הקורונה, הוצא לחופשה ללא תשלום וחלה התדרדרות משמעותית במצבו, הנאשם החל להתרועע עם חברה שולית וניהל אורח חיים התמכרותי הכולל צריכת קנאביס וקוקאין. עוד מסר, שמגיל 15 החל לשתות אלכוהול בכמויות לא מבוקרות. מצבו התדרדר במהרה והוא החל לצרוך קוקאין באופן יום יומי לאורך כל שעות היום, השימוש בסם גרם לו לתחושת שייכות חברתית ולביטחון עצמי מופרז. עוד סבל כתוצאה מהשימוש בסם מבעיות גופניות, כגון דפיקות לב מואצות וכדי להתמודד עמן נטל תרופות מרשם רבות ללא אישור רפואי.

6. התייחסותו למעשיו מושא כתב האישום- לדבריו, ביום האירוע היה תחת השפעת סמים קשה וממושכת, אחד מחבריו הציע לו להצטרף לנסיעה שהתחילה בבילוי בפאב שבו צרכו אלכוהול וסמים ובהמשך התבקש להשתתף בתקיפה בבית הקפה הסמוך, בדיעבד הבין שככל הנראה ברקע סכסוך עסקי. הנאשם מסר שאינו זוכר את האירוע האלים ולאחר שהציגו לו את סרטון האירוע "חש"- כך נאמר בתסקיר- "בושה, זעזוע וגועל ממעשיו והתנהגותו, אותה תיאר כמפלצתית". הנאשם התקשה להסביר את התנהגותו האלימה, אינו תופס את עצמו כאדם אלים והביע צער וחרטה על מעשיו. לדבריו, אינו מכיר את נאשם 1 והאחרים ואת נאשם 3 מכיר היכרות שטחית. עוד הביע דאגה ואמפתיה למתלוננים.

7. סקירת הליכי הטיפול בהם שולב- הנאשם הופנה בהליך המעצר לשירות המבחן, שהמליץ, בהתאם לבקשתו, על שחרורו למעצר בית בבית משפחתו. הנאשם היה נתון בפיקוח מעצרים, במסגרתו הופנה לטיפול ב"בית חוסן" לנפגעי התמכרויות בעירו, שולב בטיפול קבוצתי ופרטני ושיתף פעולה באופן מלא עם גורמי הטיפול. כעולה מדיווח גורמי הטיפול, נבנתה לו תכנית טיפול הכוללת טיפול פרטני פסיכוסוציאלי, טיפול קבוצתי שבועי ובדיקות שתן, הנאשם התמיד להגיע לפגישות, מסר בדיקות שתן נקיות ולהערכתם עבר טיפול משמעותי וגברה מודעותו למצבו ולהתמכרותו. התסקיר המשלים שהתקבל בעניינו (מיום 18.10.22) מלמד שממשיך את הטיפול במרכז להתמכרויות, גורמי הטיפול העריכו שבשל לסיימו. עוד השתלב במסגרת שירות המבחן בטיפול קבוצתי לעוברי חוק.

הערכת הסיכון מהנאשם וסיכויי שיקומו- שירות המבחן העריך כי מדובר בנאשם צעיר, שהתקשה להסתגל למסגרות, ועל רק צורך בתחושת שייכות חבר לחברה שולית והחל לצרוך חומרים משני תודעה בכמויות גדולות עד כדי התמכרות. שימוש בסמים והשפעת חברה שולית מהווים גורמי סיכון להישנות התנהגות אלימה. שירות המבחן מנה מספר של שיקולי שיקום וביניהם עברו הנקי, מוטיבציה טיפולית ולקייח אחריות מלאה. הנאשם שב לתפקוד תקין בכל מישורי חייו, עובד ומפגין יכולות גבוהות, חיזק את הקשר עם משפחתו ומביע שאיפות לרכוש השכלה ולהתקדם בעבודה, כמו כן חווה את ההליך המשפטי כחוויה מטלטלת וגבול מרתיע. בשקלול כלל הנתונים סבורים כי נכון לשקול בעניינו ענישה שיקומית, לרבות צו מבחן שיעקוב אחרי המשך טיפולו בבית חוסן ושילובו בקבוצה לעוברי חוק בצד עבודות שירות ברף מירבי.

נאשם 3

8. תסקיר (9.6.22) ותסקיר משלים (12.9.22)- הנאשם, יליד אתיופיה, בן 35, גרוש ואב לילד צעיר, מובטל. עלה ארצה בגיל חמש, ועל רקע קשיי למידה והתנהגות נשר ממערכת החינוך בגיל 14, ניהל מגיל צעיר אורח חיים עברייני ושולי. בגיל 12 החל לצרוך סמים מסוג קנאביס ואקסטזי, הסתבך בפלילים, את מאסרו הראשון ריצה בגיל 15, מאז המשיך להסתבך בעבירות שונות. הנאשם הצליח להיגמל בעבר מסמים (2012) ולשמור על ניקיון לתקופה של כשבע שנים, אך לאחר פרוץ משבר הקורונה חזר לשימוש אינטנסיבי בסמים, ואף כיום משתמש בסמים מסוגים שונים. לשתי בדיקות שתן אליהן זומן לא הגיע, ובשלישית נמצאו שרידי קוקאין. עוד מסר שמזה שנתיים אינו עובד ומתקשה לעבוד באופן יציב בשל מצבו ההתמכרותי. מזה כארבע שנים מצוי בקשר זוגי וזוכה לתמיכת בת זוגו.

באשר לביצוע העבירה הנוכחית, הסביר שטרם ביצעה צרך סמים ואלכוהול ומתקשה לזכור את פרטי האירוע. עם זאת, כשצפה בסרטוני האבטחה חש בושה, חרטה וזעזוע מהתנהגותו, וציין שנכון לשלם פיצויים למתלוננים, עוד מסר כי מכיר את שותפיו למעשים היכרות מוקדמת, נהג לבלות עימם ולצרוך סמים ביחד. באשר לנאשם 1 מסר שככל הנראה היה מסוכסך עם בעל בית הקפה. הנאשם הודה, כי כשהוא תחת השפעת חומרים ממכרים, נגרר אחרי אחרים ונסחף להתנהגויות פסולות.

שירות המבחן התרשם שהנאשם מצוי במצב התמכרותי, מתקשה להפסיק לבדו את השימוש בסמים וזקוק למסגרת גמילה סגורה ואינטנסיבית. במסגרת הליך המעצר הוערכה רמת הסיכון ממנו להתנהגות אלימה כגבוהה ולא הומלץ על שחרורו. בשקלול הנתונים, ובהעדר טיפול משמעותי בתחום הסמים ובתחום האלימות, סבורים כי קיימת רמת סיכון למעורבות נוספת בעבירות. הנאשם הביע אמביוולנטיות באשר לשילובו בגמילה והופנה לתסקיר משלים. התמונה שעלתה מהתסקיר הנוסף עגומה, הנאשם ממשיך לצרוך קוקאין, טרם שולב בטיפול גמילה סדיר והתחמק מביצוע בדיקות שתן. הנאשם הבהיר כי מתקשה לראות עצמו משתלב במסגרת קהילה סגורה, מרוחק מבנו וללא הכנסה. שירות המבחן שב על המלצתו ואף נעשה ניסיון לשלבו בטיפול ב'מרכז חוסן' בעירו, הנאשם הגיע למספר פגישות אך הטיפול הופסק (בשל עומס פניות) ולא חודש. בתוך כך, החל לעבוד בפנצ'ריה לשביעות רצון מעסיקו. שירות המבחן ביקש שהות נוספת לעריכת ניסיונות לשלבו בטיפול וגיבוש המלצות.

9. בדיון מיום 14.9.22, עתר ב"כ הנאשם לקבלת תסקיר משלים, לדבריו מאז השיחה עם שירות המבחן נמלך בדעתו ומביע נכונות להשתלב בקהילה סגורה, בהחלטתי מצאתי לדחות את בקשתו. בתמצית קבעתי, כי לנאשם ניתנו

מספר הזדמנויות להשתלב בהליך טיפולי, עמדתו הייתה תחילה מסוייגת ובתסקיר האחרון סירב להמלצת שירות המבחן לשלבו בקהילה סגורה. עוד מסר בדיקת שתי המעידה על שימוש בסם והתחמק ממתן בדיקות אחרות.

חרף החלטתי, וככל הנראה מחמת שגגה, ערך שירות המבחן תסקיר משלים. מהתסקיר (2.10.22) עלה כי הנאשם הביע נכונות להשתלב בטיפול גמילה אינטנסיבי בקהילה טיפולית ועל כן שב שירות המבחן וביקש את דחיית הדיון לבחינת התאמתו לגמילה. ביום 19.10.22, בפתח הדיון שנקבע לטיעונים לעונש, דחיתי שוב את בקשתו (ראו החלטתי, פרו' עמ' 32-33).

ראיות לעונש

10. מטעם המאשימה העידו לעונש המתלונן מר צגאי ברקה, עובד המקום (ד.ד.) ומר מולוגטה ביטאו, בעל בית העסק. מר ברקה, אזרח אריתראה, מתגורר בארץ משנת 2008, תיאר את התנהגותם האלימה של הנאשמים והאחרים כלפיו וכלפיו חבריו, באמצעות ברזלים, כיסא וסכינים, שוד הקופה וחיפוש בכיסיו המתלוננים ונטילת כספם. עוד סיפר שנזקק לטיפול רפואי בעקבות התקיפה וביקש פיצוי.

עוד הוסיף:

"אני הגעתי היום לבית המשפט כי מה שקרה זה על הגוף שלי, אני לא אזרח ישראלי ומי שעוזר לי הוא רק אלוהים. הם באו כדי להרוג בן אדם, אני לא מכיר את האנשים האלה. כמה אנשים נפצעו והיו בלי עבודה" (פרו, עמ' 26).

בעל בית העסק, אזרח ישראלי, עמד על ההרס הרב שזרעו הנאשמים במקום, ניפוץ הטלוויזיות וגניבת כספי העסק ועל פגיעת הנאשמים בלקוחות ובעובדים.

תמצית טיעוני הצדדים לעונש

11. ב"כ המאשימה, עו"ד שילוני, עמדה על חומרת מעשי הנאשמים והדגישה את תכונם, ריבוי התוקפים, שימוש בכלי תקיפה והתנהלותם האלימה המתמשכת כלפי המתלוננים שישבו לתומם בבית הקפה ועובד המקום. עוד סבורה שמדובר במעשים שפגעו פגיעה קשה בערכים המוגנים, בשלומם של המתלוננים ובשלמות נפשם. באשר לנאשם 2 עותרת המאשימה למתחם הענישה שנע בין 40-60 חודשי מאסר, בהדגישה את חלקו המרכזי, שימוש באלימות משמעותית לרבות הטחת כסא על אחד המתלוננים, תקיפה באמצעות מגב ותפקידו האקטיבי בשוד המתלוננים. עוד נטען, כי הנאשם הפסיק את מעשיו רק אחרי שחברו הוציאו מהמקום. המאשימה עמדה על המלצות התסקיר, סבורה שעבר הליך טיפולי משמעותי אך נוכח נסיבות המעשה אין מקום לחריגה משמעותית ממתחם הענישה ועותרת לעונש ראוי תוך חריגה מסויימת מטעמי שיקום בן 30 חודשי מאסר וענישה נלווית הכוללת פיצוי למתלוננים.

בנוגע לנאשם 1 שהורשע בסיוע לעבירות השוד והאלימות עתרה למחצית המתחם שנקבע בעניין נאשם 2, הנע בין 20-30 חודשי מאסר. המאשימה עמדה על כך שהנאשם לא נטל חלק פעיל במעשה השוד והתקיפה אך היה חלק

מהחבורה, נכח במהלך כל האירוע והיה שותף לתכנונם. באשר לנסיבות הנאשם, עמדה על עברו הפלילי הכולל גם הרשעה בעבירת אלימות וסבורה שתסקירו שלילי, הנאשם לא נטל אחריות מלאה על מעשיו, השליך את האחריות על חבריו, לא גילה אמפתיה למתלוננים וחרטתו אינה כנה.

בעניין נאשם 3, הובהר כי חלקו היחסי קטן יותר, הנאשם נכנס למקום בשלב מאוחר אך סייע לשוד המתלוננים. המאשימה סבורה שתסקירו שלילי, הדגישה את עברו הפלילי המכביד וחוסר נכונותו לטפל בבעיית הסמים ממנה סובל, בקשתו להשתלב בגמילה בסוף ההליך מעלה ספק באשר לכנותה. על כן מבקשת לקבוע בעניינו מתחם הנע בין 18-30 חודשי מאסר ולמקמו במחצית העליונה בצד ענישה נלווית.

12. ב"כ הנאשם 1, עו"ד יתח, עמדה על חלקו של הנאשם שלטענתה קטן ופסיבי. לדבריה מתחם הענישה בהתאם לפסיקה הנוהגת במקרים דומים נע בין עבודות שירות למספר חודשי מאסר (הוצגה אסופת פסיקה). באשר לנאשם נטען כי אינו צעיר, מתגורר עם בת זוגו ולהם בן תינוק, מאז האירוע חלפו שנתיים, הוא לא הסתבך שוב והרשעותיו הקודמות אינן מהשנים האחרונות. עוד ציינה שהיה נתון תקופה ארוכה בתנאי איזוק, מבין שטעה ומתרחק מגורמים שוליים. ב"כ הנאשם לא התעלמה מכך שלא שולב בטיפול אך סבורה שיש לאמץ את המלצות שירות המבחן וכי מדובר בנאשם בעל סיכויי שיקום. לפיכך עותרת להטיל על הנאשם עבודות שירות במסגרת המתחם או לחילופין כעונש שיקומי. הוגש מכתב מעסיקו של הנאשם שהוגש, נ/1, ששיבח את התנהלותו ואיכות עבודתו.

13. ב"כ הנאשם 2, עו"ד ראו, עתר לאימוץ המלצות שירות המבחן במלואן ולהעדיף בעניין מרשו את האפיק השיקומי. לדבריו, הנאשם הוא "נטע זר בהליך הפלילי", צעיר, ללא עבר, שביצע את המעשים על רקע התמכרות לסמים אך הצליח להשתקם בכוחות עצמו. עוד ביקש לתת משקל ללקיחת האחריות, הבעת האמפתיה למתלוננים וחרטתו הכנה. הסניגור הדגיש את תגובתו הכנה והמזועזעת לחומרת מעשיו לאחר שצפה בסרטון האירוע. ב"כ הנאשם לא חלק על חומרת המעשים אך סבור שהמתחם שהציגה המאשימה גבוה ואינו הולם את נסיבותיהם וכי האלימות הקשה כלפי המתלוננים בוצעו ע"י התוקפים האחרים, עוד טען שעמדת המאשימה שגויה וככל שמסכימה כי עבר הליך שיקומי מוצלח ראוי לחרוג ממתחם הענישה לפי סיכויי שיקומו ולא להשיבו למאסר. לבסוף טען שעל העונש בגין מעשי הנאשם לנוע בין 15-18 חודשי מאסר וביקש לחרוג ממנו לענישה שיקומית בדרך של עבודות שירות.

בהמשך הוגשו מטעם הנאשם המסמכים הבאים: מכתב המלצה מטעם ראש עיריית קריית מלאכי לשעבר, מר מוטי מלכה, אשר משבח את איכות עבודתו של הנאשם כמנהל פרוייקט בחברת בנייה ומוסיף כי שליחתו למאסר תגרום להפסקת עבודתו ותהווה מכה קשה להמשך הפרוייקט ועל כן מבקש להתחשב בו וכן מכתב מטעם חברת הבנייה המאשרת כי הנאשם עובד כמנהל פרוייקט פינוי בינוי, משקיע את מלוא מרצו וזוכה להערכת מנהלי החברה.

14. ב"כ נאשם 3, עו"ד קונפרנטי, הדגיש בטיעונו כי חלקו של נאשם היה קטן ושולי ביחס לאחרים, באופן שמפחית מאשמו ומחומרת מעשיו, על כן סבור שיש לקבוע בעניינו מתחם נמוך משמעותית מזה שאליו עתרה המאשימה. עוד הסביר שהנאשם היה נתון תחת השפעת סמים, הוא וחבריו הגיעו למצב של אובדן שליטה ומעצורים ולא ביצעו את המעשים במחשבה צלולה. ב"כ הנאשם סבור שהתסקיר בעניינו חיובי, הנאשם נטל אחריות, הביע זעזוע ממעשיו, חש בושה וחרטה ומבקש לפצות את המתלוננים. באשר להתמכרותו לסמים סבור שחל שינוי מהותי בין עמדותיו בתסקיר הראשון והמשלים והסכמתו להשתלב בהליך גמילה התקבלה אחרי מחשבה רבה ומתוך הבנה שחיי

הפסע לא יועילו לו והסמים מביאים אותו לטירוף. הגם שלא עבר הליך טיפולי, ביקש הסניגור לקבוע בעניינו מתחם נמוך שיתחיל מעבודות שירות או לחילופין מתחם שמתחיל משנת מאסר ולחרוג ממנו לשיקום ולשקול שוב את בקשתו להשתלב בהליך גמילה.

דברי הנאשמים

נאשם 1- נטל אחריות מלאה על מעשיו והתנצל עליהם. עוד סיפר שמאז המעשה חלפו יותר משנתיים, במהלך התחתן, נולד לו ילד והוא מצא מקום עבודה;

נאשם 2 הביע צער וזעזוע ממעשיו. לדבריו, עשה ככל שניתן כדי לשקם את עצמו, טיפולים קבוצות ובדיקות שתן. עוד סיפר שהתקשה להסתכל בעיני המתלוננים, עשה מעשה חמור ונגעל מעצמו. הנאשם ביקש שלא לשוב למאסר ולקבל הזדמנות להוכיח את עצמו;

נאשם 3 הביע אף הוא צער על מעשיו וסיפר שבמשך שנים רבות הצליח לשמור על עצמו אך בתקופת הקורונה נותר ללא עבודה וחזר להסתובב ברחובות, לדבריו, נסיבות חייו קשות ואף פעם לא קיבל שיקום אמיתי.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

15. על ההליך שבפני חלים עקרונות הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק. ע"פ הוראות אלו, העיקרון המנחה בענישה הינו עקרון ההלימה שפירושו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ובמידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בדרכו של עקרון זה, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך שהוא מתחשב בערך החברתי המוגן שנפגע ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבותיה הקונקרטיות של העבירה. בשלב הבא, לאחר שנקבע מתחם העונש, ובית המשפט לא מצא מקום לחרוג ממנו לקולא או לחומרא, נקבע העונש הראוי תוך התחשבות בנסיבות העושה.

16. נראה כי אין צורך להכביר מילים אודות חומרתם הניכרת של המעשים שבהם הורשעו הנאשמים, בכך מודים הנאשמים עצמם שהביעו זעזוע ושאת נפש מהתנהלותם, ולכך מסכימים סניגוריהם. די במקרא עובדות כתב האישום המתוקן המנוסח כסצינה מסרט אימה, ללא צורך לצפות בסרטון המתעד את האירוע, כדי לשוות בדמיונו את מידת האכזריות ועוצמת אובדן השליטה והמעצורים שאחזו בנאשמים וחבריהם שעה ששדדו ותקפו את המתלוננים וחמסו את רכושם, ומנגד את מידת החרדה והבעתה שאחזה במתלוננים שעה שהותקפו באלימות קשה, נשדדו והושפלו. מדובר במעשה שוד שבוצע בחבורה, תוך תכנון מראש והצטיידות בכלי תקיפה; נאשמים 1 ו-2 והאחרים, שמונה במספר, נכנסו בשעת לילה מאוחרת לבית קפה בעיבורה של העיר רחובות במטרה לשדוד את יושביו, לפגוע בהם ולזרוע הרס במקום; מייד עם כניסת החבורה למקום החלו חבריה לנהוג בבריונות, לתקוף את יושביו, אנשים תמימים ללא עוול בכפם, באלימות קשה וחסרת פשר תוך שימוש בכלי תקיפה, מוטות, בקבוקי זכוכית וכסא פלסטיק; ריבוי מעשי האלימות, שבוצע כלפי כל אחד מנוכחים במקום, בהרכב שונה של בני החבורה בוצע במקביל לשוד הקופה וגניבת רכוש

המתלוננים ולא רק במטרה להקל על ביצועו; התנהלותם כלפי המתלוננים גבלה באכזריות- תחילה תקפו ופצעו אותם ובהמשך, לא הסתפקו בגניבת כספי העסק, וביצעו חיפוש משפיל בכיס מכוניתם וגנבו את תכולתם; מעשי האלימות נפסקו שלא מיוזמתם אלא לאחר שאחד מחבריהם הוציא מהמקום את נאשם 2 ובהמשך את המעורבים האחרים.

יפים לענייננו דברים שכתבה כב' השופטת קפלן הגלר בתיק שוד וצוטטו בערעור שהוגש על גזר דינה. נסיבות השוד אמנם שונות אך חומרתן דומה:

"צא וראה רוע מעשיהם של השניים; צא וראה רוע מעשיהם של השודדים. באותה כניסה לביתו/מבצרו של אדם בשעת לילה; בהפתעה, באיומים, בהצמדת סכין לצוואר, בנטילת כסף, בנטילת תכשיטים; באותם איומים, כאשר הם מצויידים באותה סכין גדולה בעלת להב ארוך, בכפפות, בכובעים, בכיסויי פנים.

כמו בסרט אימה, אך כזה הקורה במהלך חיים של ממש, חווים המתלוננים חוויה קשה במיוחד. עומדים הם בפני אנשים המבצעים - ככה סתם כאילו כלום - עבירה קשה, עבירה חמורה, שוד בנסיבות מחמירות אשר חומרתו הן בחבורה והן בשימוש בנשק קר - כנגד אזרחים שלווים, חפים מפשע, אשר כל חטאם, כי מידע היה לשודדים על רכוש אצל קורבנותיהם." (ע"פ 3091/98 דני טרייגר נ' מדינת ישראל; ת"פ (מח-ת"א) 40167/07)

17. מעשי חבורת השודדים פגעו פגיעה ממשית בערכים המוגנים של הגנה על שלומם, ביטחונם שלמות גופם ורוחם ועל קניינם של המתלוננים. "הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים- קורבנות העבירה ובטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות ללא חשש" ע"פ 1127/13 גברזי נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (15.1.2014)

18. רבות נאמר על חומרתה של עבירת השוד, על היותה מחייבת ענישה הולמת ועל חובתם של בתי המשפט להכביד בעונשם של מבצעי "מן הראוי לחזור ולהדגיש, כי מחובתם של בתי המשפט להעביר מסר מרתיע, וחד משמעי, לפיו כל מי שבוחר בדרך עבריינית ואלימה כדי להשיג רווחים קלים על חשבון הזולת, תוך פגיעה פיזית ונפשית בקורבנות חסרי מגן, אחת דינו להישלח מאחורי סורג ובריש לתקופה משמעותית וממושכת" (ע"פ 5034/13 דזלילוב נ' מדינת ישראל (17.9.14)).

19. חומרתה של המעשה תלויה בנסיבותיו: "יש לזכור כי קיימת קשת רחבה של מעשי שוד אפשריים הנבדלים זה מזה בנסיבותיהם ובמדרג חומרתם. מידת הפגיעה בערכים החברתיים, וכך גם מדיניות הענישה הנוהגת, תלויים, אפוא, בנסיבותיו הקונקרטיות של מעשה השוד וחומרתו. מכאן החשיבות היתרה בבחינת כל מעשה שוד ושוד לגופו" (ע"פ 772/13 איברהים יחיא נ' מדינת ישראל (29.6.2014); ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (29.11.2015); ע"פ 7240/13 סבה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (18.5.2014)).

'תג העונש לעבירה' ייקבע בהתאם לנסיבותיו הקונקרטיות של מעשה השוד וחומרתו, כך בין היתר ייבחנו מידת התכנון המוקדם ופעולות ההכנה הנלוות; מספר השודדים; מקום ביצוע העבירה (בית מגורים, בית עסק); שימוש בנשק קר או חם או באלימות פיזית; זהות הקורבן; טיב ושווי הרכוש שנשדד והאם מדובר בסדרת מעשי שוד או במעשה חד פעמי,

והכל בהתאם לפרמטרים שנקבעו בפסיקה:

"באשר לקביעת מתחם העונש ההולם- כנודע, לובשת עבירת השוד פנים וצורות רבות וקביעת מתחמי הענישה ההולמים בגינה מגוונת; אך פטור בלא כלום אי אפשר (בבלי, חולין כז ע"ב), את המסגרת קבע כמובן המחוקק בקביעת 'תג העונש' לעבירה זו-אין זהה דינה של עבירה שנעברה תוך פגיעה פיסית אלימה לעבירה שבוצעה על דרך הפחדה בלבד; אין זהה דינה של עבירה שנעברה לאחר תכנון והכנה מוקדמים לעבירה אקראית-ספונטנית; אין זהה דינה של עבירה שנעברה בחבורה לדינה של עבירת אדם יחיד; אין זהה דינה של עבירה שנעשתה תוך שימוש בנשק, חם או קר, לעבירה שנעשתה ללא שימוש בנשק; אין זהה דינה של עבירה חד-פעמית למסכת שיטתית של עבירות" (ע"פ 4841/13 ספי נ' מדינת ישראל, פסקה י"א (6.2.2014))

20. והנה, במקרה שלפנינו, התלכדו יחדיו רובם של סממני החומרה: המעשים בוצעו בחבורה, תוך תכנון והכנה מראש, שימוש באלימות קשה ובנשק קר ותוך פגיעה פיזית בקורבנות השוד. אכן, נסיבות המעשים שבהם הורשעו הנאשמים שונות, ועדיין, המקרה שבפנינו מגלה חומרה מוגברת ביחס לכלל המעורבים בו:

ריבוי המשתתפים - השוד בוצע בחבורה שמנתה בשיאה תשעה תוקפים. נאשמים 1 ו-2 נכנסו יחד עם שישה אחרים לבית העסק, נאשם 3 נכנס כדקה לאחר מכן. ביצוע תקיפה אלימה בחבורה גדולה, בהפתעה וכלפי קורבנות חסרי מגן, יש בו כדי להדגיש את פערי הכוחות בין חבורת השודדים לקורבנותיה ולהעצים את חומרת מעשיהם;

תכנון והכנה מוקדמים- הנאשמים תכננו יחד עם האחרים לשדוד את בית העסק, לתקוף את יושביו ולזרוע בו הרס; בחירת המקום הייתה מכוונת וככל הנראה על רקע סכסוך עסקי של מחזיק המקום עם אחד מבני החבורה; הצטיידותם מבעוד מועד בכלי תקיפה והתחלת הפעילות האלימה מייד עם כניסתם למקום, ולא בתגובה להתנהלות יושביו, מעידה היטב כי פעלו לפי תכנית שסיכמו מראש. כמו כן, עטו הנאשמים מסכות על פניהם כדי להסתיר את זהותם, נאשם 3 אף חבש כובע נייר על ראשו. בניגוד לטענת מי מהנאשמים המעשים לא בוצעו באופן ספונטני, חלוקת התפקידים ביניהם והעובדה שאף אחד מהם לא עצר, מנע, יצא מחוץ למקום מעידה כי בוצעו פרי תכנון והסכמה קודמים;

שימוש באלימות חמורה - לא בכדי הורשעו נאשמים 1 ו-2 לצד עבירת השוד, בעבירות אלימות בנסיבות מחמירות, האחד כמסייע והשני כמבצע בצוותא. כפי שכבר נאמר, חלק ממעשי האלימות בוצעו במנותק מעבירת השוד, אלימות לשמה, ללא פשר וללא הסבר, ולא במטרה להקל על ביצוע השוד. במצטבר לכך, שוד המתלוננים בוצע תוך שימוש בכוח ואלימות בעוצמה גבוהה שגרמה לפציעתם, בין היתר, תלישת ציפורן וחתך בראש. התוקפים פעלו באלימות גם כלפי רכוש, בין היתר אחד האחרים ניפץ שתי טלוויזיות.

הנאשמים ידעו היטב מי הם יושבי המקום ובעליו, אנשים מוחלשים, חלקם פליטים ואזרחים זרים, שהיוו עבורם טרף קל.

הסיבות לביצוע המעשה לא הובהרו, מעבר למניע הכלכלי, נקטו בני החבורה באלימות קשה חסרת פשר והסבר כלפי המתלוננים. העובדה שהנאשמים היו תחת השפעת סמים ואלכוהול, משולהבים ובמצב של חוסר שליטה, מעצימה את

חומרת מעשיהם. טוב עשו המתלוננים משבחרו שלא להתנגד ולהתעמת עם תוקפיהם, מצמרר לחשוב מה היה קורה אם מי מהם היה פועל אחרת;

הנזק שנגרם - למתלוננים, לרבות בעל בית העסק, נגרם נזק רב, לרבות חבלות ופציעות גופניות ונזק כלכלי. מעדות ד.ד. לפני עולה שהאירוע הותיר בו את חותמו, וניתן להעריך בנקל כי גרם לטראומה ופגיעות נפשיות גם לקורבנות השוד האחרים. העובדה שהעבירות בוצעו תוך שימוש בכלי תקיפה, לרבות מוטות ברזל וסכינים מלמדים על פוטנציאל נזק רב הגלום בהם. אין אינדיקציה שהכספים והרכוש הוחזרו למתלוננים.

21. חלקם היחסי של הנאשמים בביצוע המעשים:

נאשם 1 הורשע בסיוע לריבוי עבירות שוד ותקיפה בנסיבות מחמירות, נטל חלק בתכנון המוקדם, נכח במקום במהלך כל אירועי האלימות ושוד המתלוננים. כעולה מכתב האישום, הוא הראשון שנכנס לבית העסק, כשנאשם 2 והאחרים בעקבותיו, הנאשם הבחין בשלושת המתלוננים יושבים בקצה בית העסק ואפשר לנאשם 2 ושניים אחרים, מצויידים בכלי תקיפה, לעוקפו בדרכם לתוקפם. הנאשם לא החזיק בכלי תקיפה ולא השתתף באופן פעיל במעשים אלא סייע בידי חבריו בעצם נוכחותו ובהכוונתם ולא עצר אותם מלהמשיך במעשיהם. תפקידו כמסייע הוא ברף גבוה.

על יסוד כל אלו, מצאתי כי מידת פגיעתו בערכים המוגנים היא ברף בינוני.

נאשם 2 היה הרוח החיה בביצוע העבירות, לא בכדי הגדיר את התנהלותו כ"מפלצתית", והביע זעזוע ושאת נפש ממעשיו. הנאשם נטל חלק בתכנון המעשים, הצטייד בכסא פלסטיק ובבקבוק זכוכית והשתתף אקטיבית בכל אירועי האלימות והשוד שבוצעו במקום, כלפי המתלוננים השונים וביחד עם מעורבים שונים.

הנאשם הורשע במסכת של מעשי אלימות קשים וחמורים:

תקיפת מתלון ג.ג. בצוותא באמצעות כסא פלסטיק ומוט ברזל- הנאשם נכנס לאחר נאשם 1, וניגש עם אחר שכונה בכתב האישום אחר 1, לעבר המתלון ג.ג., הכה אותו באלימות קשה, הטיח כסא על גבו בעוצמה ששברה את אחת מרגליו, בשעה שאחר 1 מכה אותו באמצעות מוט ברזל בראשו;

תקיפת המתלון ב.ב. בהמשך לכך היכה אחר 1 את המתלון א.א. באמצעות מוט בראשו ונאשם 2 איים עליו ועל ב.ב. באמצעות הבקבוק שבידו;

תקיפה בצוותא של העובד ד.ד. - ד.ד. הותקף, באזור הקופה, במוט ע"י אחר 1 בעוצמה ונפצע בפניו ובראשו, שניות לאחר מכן הגיע הנאשם למקום ואיים על ד.ד. באמצעות הבקבוק שבידו.

תקיפת המתלוננים באמצעות מגב וסכינים- הנאשם לא הסתפק בכלי התקיפה שהצטייד בהם, ובעת שהאחרים שודדים את קופת בית העסק, נטל מגב שהונח במקום, התקרב אל המתלוננים ואיים עליהם באמצעותו. בהמשך הדף בחוזקה בקבוקי זכוכית שהונחו על השולחן לכיוון ב.ב. ופגע באמצעות המגב בפניו.

בשלב זה, ביצע את המעשה האלים החמור ביותר במסכת מעשי האלימות:

מסיבה שאינה ברורה ומבלי שמי המתלוננים מנסה לתוקפו או עושה פעולה כלשהי ולו כדי להגן על עצמו, נטל מהמטבח שלושה סכינים, הטיח את אחד מהם לכיוון ב.ב ואיים על שלושתם בצוואת עם אחר נוסף שיוציאו את תכולת כיסיהם, תוך שהוא מפנה אליהם את הסכינים.

נעצור כאן לרגע קט, וננסה לשוות בדמיונו את סיטואציית הבלהות שאליה נקלעו המתלוננים, הם הותקפו במוט ובכסא, צפו בתקיפת עובד המקום ושוד הקופה ושוב הותקפו במגב ובמוט, ללא כל תגובה מצידם. ואם לא די בכך, בשלב זה הבינו כי הרע עוד לפניהם, נאשם 2 מאיים עליהם באמצעות סכינים, ופוקד עליהם ביחד עם אחר, להוציא את תכולת כיסיהם.

שוד המתלוננים- הנאשם, ביחד עם נאשם 3 שהצטרף לחבורה ואחר, פשפשו בארנקיהם של המתלוננים ונטלו מהם כסף וטלפון נייד.

מייד ובסמוך נכנס למקום חברו של הנאשם, שלא היה חלק מהחבורה, ומשכו, כך בלשון כתב האישום, לכיוון היציאה. בדרך זו, ולא ביוזמת מי מבני החבורה, נפסק מופע האימים והמעורבים עזבו את המקום.

מעשיו של הנאשם פגעו פגיעה חמורה וברף גבוה בערכים המוגנים. הנאשם ביצע מעשי אלימות חמורים בצוואת, הכה בחוזקה ואיים על המתלוננים בסוגים שונים של נשק קר לרבות באמצעות בקבוקי זכוכית וסכינים, ושדד מארנקם באיומי סכין כספים וחפצים אישיים. מדובר במעשים מרושעים ושפלים, שבוצעו על רקע השפעה קשה של סמים ואלכוהול ובעלי פוטנציאל נזק וההסלמה גבוהים.

נאשם 3 נכנס למקום בשלב מתקדם של האירוע, אמנם מדובר בדקה או שתיים מאוחר לכניסת האחרים אך לא נכח ברב מעשי האלימות ותפקידו התמצה בסיוע לנאשם 2 ואחר בשוד המתלוננים. חלקו אכן קטן משל שותפיו, על כן לא הורשע בביצוע עבירת אלימות. ודוק, כניסתו למקום לא הייתה על מנת לעצור את התנהלות חבריו, הנאשם עטה על פניו מסיכה רפואית ועל ראשו שקית נייר כדי להסתיר את זהותו, כמו כן היה שותף לתכנית השוד. הנאשם אף נמנע מלהושיט יד למתלוננים, אדרבא, על פי עובדות כתב האישום המתוקן, הצטרף לנאשם 2 ואחר במהלך שוד המתלוננים, והשתתף בחיפוש בארנקיהם ונטילת רכושם (סעיפים 13-15). גם לאחר שחבריו עזבו את המקום והותירו את המתלוננים חבולים ופצועים, נותר לחפש בארנקיהם, כמו שניסה להשלים את אשר החמיץ בשל כניסתו המאוחרת עד שאחר האץ בו לצאת.

מידת הפגיעה של מעשיו בערכים המוגנים היא ברף הבינוני. בהקשר זה מצאתי שחלקו אמנם קטן משל חבריו אך כוונותיו לא היו שונות, מעשיו מכוערים, לנאשם זה, יותר מלאחרים, הייתה הזדמנות לעצור את הטירוף שאחז בהם, אך הוא בחר אחרת.

מדיניות הענישה הנוהגת

22. מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות שוד ואלימות חמורה כוללת עונשי מאסר בפועל במנעד רחב אף במקרים בהם שירות המבחן ממליץ להימנע מכך משיקולי שיקום (ע"פ 1167/21 טארק חוג'ראת נ' מדינת ישראל פסקה 11 (31.5.2021); ע"פ 7519/18 אבו סנינה נ' מדינת ישראל (14.2.2019)). עיון בפסיקה הנוהגת ובפסיקה שהגישו הצדדים מעלה כי במקרים שבהם מבוצע שוד המשולב באלימות קשה, נגזרים על מבצעיו עונשי מאסר כבדים:

בע"פ 4791/20 מדינת ישראל נ' רואד טאלב (26.11.2020) נדון ערעור מדינה בעניינם של שלושה אחים, בעלי עבר פלילי מכביד, שתקפו ושידדו בצוותא נהג מונית כשהם תחת השפעת אלכוהול. השלושה נטלו את רכושם, בעוד אחד מהם מכה בפניו באגרופים, המתלונן נזקק לטיפול רפואי ואשפוז. בית המשפט גזר עליהם עונש מאסר בן 30 חודשים. בית המשפט העליון קיבל את הערעור והחמיר בעונשם, כך שמשיב 1 ירצה עונש מאסר בן 48 חודשים כולל הפעלה במצטבר של מאסר על תנאי בן 6 חודשים, ומשיבים 2-3 ירצו עונש מאסר בן 42 חודשים. בפסק דינו קבע, כי העונשים שנגזרו על השודדים הם "עונשים שסוטים באופן קיצוני לקולא ממדיניות הענישה אשר נקוטה בדינו. עונשים אלו אינם יכולים לעמוד: הם אינם הולמים את חומרת העבירות בהן הורשעו שלושת האחים; הם מחלישים את ההרתעה מפני מעשים דומים; והם אינם משקמים את ערכו המוסרי של נפגע העבירה שגופו, רכושו וכספי עמלו היו לטרף קל...";

בע"פ 7851/16 מוחמד סוויטי נ' מדינת ישראל (11.9.2017) נדחה ערעור נאשם שהורשע, לאחר שמיעת ראיות, בשוד מזויין ועבירות נלוות. המערער שימש נהג חבורה ששדדה באלימות קשישה בת 78, תוך נקיטת אלימות כלפיה וכלפי המטפלת הסיעודית שלה. נשדדו כספים ורכוש בהיקף של 400,000 ₪. נקבע מתחם הנע בין 3-7 שנות מאסר. המערער צעיר נעדר עבר פלילי, נדון למאסר בן 44 חודשים;

בע"פ 3161/17 האדי עסאלה נ' מדינת ישראל (1.2.2018) נדחה ערעור שלושה מערערים ששדדו באלימות מפעיל בית הימורים, לאחר שסירב להכניסם למקום. הם התיזו על המתלונן גז מדמיע, כיוונו לפניו חפץ הנחזה לאקדח ונטלו מהקופה סך של 6,600 ₪. נקבע מתחם הנע בין 2.5-5 שנות מאסר. המערערים צעירים (19, 22, 28), 2-3 ללא עבר פלילי, נדונו למאסר בן 33 חודשים;

בע"פ 2385/18 סרחאן אבו ג'אבר נ. מדינת ישראל (6.9.2018) נדחה ערעור המערער, שהורשע בשוד בחבורה יחד עם שלושה אחרים. הנאשם והאחרים, בעודם תחת השפעת אלכוהול, פגשו בשעת לילה בצעירים (המתלוננים) ששחו בנהר הירקון ללא בגדים. בסמוך לאחר מכן, איימו הנאשם והאחרים על המתלוננים שיצאו מהרכב בו שהו, שאם לא יעשו כן יהרגו אותם, וכשהמתלוננים עשו כדבריהם, שדדו את הרכב. האלימות שהופעלה כלפיהם הייתה מינורית ולא גרמו להם חבלות. נקבע מתחם ענישה הנע בין 2-5 שנות מאסר, נדון למאסר בן 36 חודשים;

בע"פ 5686/20 ויקטור ארמן נ' מדינת ישראל (4.11.2020) נדחה ערעור שלושה מערערים, צעירים ללא עבר פלילי, שהורשעו בעבירה של ניסיון לשוד, ונדונו לעונש מאסר חמור בן 40 חודשים. המערערים הגיעו רעולי פנים לבית עסק, התיזו על המתלוננים גז מדמיע, כפתו את ידיהם והיכו אותם, הם הוציאו מכיסיהם של המתלוננים את מפתחות העסק והרכב, ונטלו את הטלפונים הניידים של השניים וכסף, טרם נמלטו מהמקום, נתפסו בכף ע"י שוטר. נקבע מתחם הנע בין 30-60 חודשי מאסר;

בע"פ 1074/22 מוחסן נ' מדינת ישראל (20.7.2022), מקרה שנסיבותיו חמורות יותר משבפניי, נדחה ערעורם של שניים שהורשעו בעבירת שוד בנסיבות מחמירות ועבירות נלוות. המערער 1 ושישה אחרים שדדו סופרמרקט תוך שימוש בנשק חם - אקדחים ורובה M-16. המערער 1 לא החזיק בנשק, מערער 2 הורשע בסיוע, בכך שנכח בשלבי ההכנה והצטיידות בנשק. למערער 1 נקבע מתחם הנע בין 42-72 חודשי מאסר, ולמערער 2 נקבע מתחם הנע בין 18-36 חודשים. המערער 1, בעל עבר, נדון למאסר בן 50 חודשים הכולל הפעלת תנאי בן 10 חודשים, מערער 2 נדון למאסר בן 18 חודשים;

בת"פ (מח' מרכז לוד) 62270-01-20 מדינת ישראל נ' עומר עיסא (9.2.22) נדונו שלושה נאשמים שפרצו יחד עם שניים אחרים, בשעה 04:00 לפנות בוקר, לבית במושב למטרת שוד, בעודם מצוידים בסכינים, כיסוי פנים וכפפות. בעת האירוע נשאר נאשם 1 לתצפת בסמוך לגדר המושב, בעוד שנאשמים 2-3 והאחרים נכנסו לביתם של זוג קשישים, הושיבו אותם על הספה, כפתו את ידיהם והצמידו סכינים לצווארם. לנאשמים 2-3 שהורשעו בשוד מזוין וכניסה לישראל שלא כדין נקבע מתחם ענישה הנע בין 4-7 שנות מאסר. נאשם 2 ללא עבר, נדון למאסר בן 4.5 שנים. לנאשם 1, שהורשע בסיוע לשוד בנסיבות מחמירות, נקבע מתחם ענישה הנע בין 16-36 חודשי מאסר. הנאשם צעיר בן 24 ללא עבר פלילי, נדון למאסר בן 18 חודשים;

ת"פ (מח-י-ם) מדינת ישראל נ' אלשיך (4.4.2016, 16.3.17). הנאשמים, אב ובנו, הורשעו בעבירות שוד בחבורה תוך שימוש באלימות, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ועבירות נלוות. נקבע מתחם הנע בין 12-6 שנות מאסר. הנאשמים נדונו למאסר בן שבע שנים וחצי. עונשו של הבן הוקל מעט ל-7 שנות מאסר בערעור שהגיש (ע"פ 4023/16 אלשיך נ' מדינת ישראל (24.4.2017));

בע"פ 1114/15 נור גנאים נ' מדינת ישראל (16.11.2015) נדחה ערעורו של נאשם שהצטייד בכפפות ובכלי הנחזה לאקדח ויחד עם אחר שדדו חנות מכולת כשהם רעולי פנים והותיר על כנו עונש של 42 חודשי מאסר, חרף העדר עבר פלילי וחרף כך שלא היה שימוש באלימות פיזית;

בע"פ 5368/14 ציון אברהם נ' מדינת ישראל (08.09.2014), נדחה ערעורו של נאשם שקשר קשר עם אחר והשניים שדדו תחנת דלק כשהם חבושים בקסדות מגן תוך שהנאשם איים על עובד המקום באמצעות חפץ שנחזה לאקדח והכה אותו באמצעות תיק בראשו והותיר על כנו עונש של 42 חודשי מאסר.

בחינת מדיניות הענישה הנוהגת ביחס למסייעים לעבירת שוד בנסיבות מחמירות מלמדת כי נדונו אף הם לעונשי מאסר שאינם קצרים:

בע"פ 5209/17 אבו נסרה נ' מדינת ישראל (25.1.2018), נדחה ערעור המערער שהורשע בעבירה של סיוע לשוד בנסיבות מחמירות. אחר שהיה עימו ברכב שדד את תיקה של אישה בת 65 תוך שדחף אותה, נקבע מתחם ענישה הנע בין 15-32 חודשי מאסר. המערער צעיר ללא עבר פלילי נדון למאסר בן 22 חודשים;

בע"פ 8357/17 ביטון נ' מדינת ישראל (5.3.2018), נדחה ערעור נאשם שהורשע בעבירת סיוע לשוד בנסיבות

מחמירות. המערער ואחר קשרו קשר לשדוד עובדת שהפקידה בבנק את פדיון מקום עבודתה. האחר חסם בגופו את המתלוננת, דרש ממנה את התיק ובו הכסף והיכה בשפתה באמצעות חפץ שנחזה להיות אקדח. האחר נטל את תיקה שבו היה הפדיון, שב לרכב בו חיכה לו הנאשם והשניים נמלטו. נקבע מתחם ענישה הנע בין 16-36 חודשי מאסר. הנאשם, נעדר עבר פלילי, נדון למאסר בן 17 חודשים;

המאשימה הגישה לעיוני את פסק הדין בע"פ 5780/13 אבו נ' מדינת ישראל (3.3.2014) וגזר דין ת"פ (מח-מרכז לוד) 27097-08-19 מדינת ישראל נ' צ'חברידה, בשניהם מדובר בשוד בנסיבות קלות יותר, שבוצע ע"י מבצע יחיד ותוך שימוש באלימות מינורית, נקבעו מתחמים שנעו בין 30-60 חודשי מאסר. מתחם דומה נקבע בת"פ (מח-מרכז לוד) 22579-10-14 מדינת ישראל נ' קלימוב (להלן: "עניין קלימוב") שהוגש ע"י ב"כ נאשם 2, נאשמים שהורשעו בעבירות של שוד מזויין בחבורה וחבלה בנסיבות מחמירות, בכך ששדדו דר רחוב תוך שמאיימים עליו ונאשם דוקרו באמצעות סכין. המאשימה עתרה למתחם שנע בין 6-9 שנות מאסר, נקבע מתחם שנע בין 30-60 חודשים ונגזר על נאשם 1 ענישה בתחתיתו, ועל נאשם 2 ענישה שיקומית בדרך של עבודות שירות.

23. קביעת מתחם הענישה בעניינינו - אקבע תחילה את מתחם הענישה בעניין נאשם 2, ממנו יגזרו מתחמי המסייעים, נאשמים 1 ו-3. המאשימה עתרה למתחם שנע בין 40-60 חודשי מאסר, סבורי-בשים לב לחומרתן היתרה של נסיבות מעשיו והרשעתו גם בריבוי עבירות אלימות- כי מדובר במתחם מתון, לאחר שבחנתי את כלל השיקולים, מדיניות הענישה הנוהגת ובהינתן המתחם שהוצע ע"י המאשימה, נקבע מתחם שנע בין 38-60 חודשי מאסר, לנאשם 1 אקבע בהתאמה מתחם ענישה שנע בין 18-40 ולנאשם 3, שהורשע בעבירת סיוע אחת לשוד בנסיבות מחמירות, מתחם שנע בין 12-24 חודשי מאסר. עתירת ההגנה למתחמים נמוכים (על בסיס פסיקה, שבחלקה ישנה מאד), שבחלקם כוללים רף תחתון של מאסר שניתן לריצוי בדרך של עבודות שירות, אינה הולמת את נסיבות מעשי הנאשמים ומדיניות הפסיקה הנוהגת. בצד זאת, תוטל על הנאשמים ענישה נלווית הכוללת גם פיצוי למתלוננים.

עתירת ההגנה לסטייה ממתחם הענישה מטעמי שיקום

24. עתה, לאחר שקבענו את מתחם העונש ההולם לכל אחד מהנאשמים, נעבור לבחון את עתירתם לחריגה ממנו מטעמי שיקום. אתחיל בדיון קצר בעניינם של נאשמים 1 ו-3, סניגוריהם ביקשו לגזור עליהם ענישה שיקומית שאינה כוללת מאסר ממש, אלא שלעתירה זו אין על מה לסמוך. נאשם 1, בעל עבר פלילי, נטל אחריות פורמלית בלבד על המיוחס לו, גלגל את האשם לפתחם של חבריו ונעדר אמפתיה למתלוננים, רמת הסיכון שנשקף ממנו הוערכה כבינונית. הנאשם אמנם הביע נכונות להשתלב בטיפול אך בפועל, חרף הימשכות ההליכים בתיק זה, לא שולב בטיפול ולהתרשמות שירות המבחן נכונותו נובעת בעיקר ממוטיבציה חיצונית. הנאשם ייצב את חייו במישור הזוגי והתעסוקתי ולכך אתן ביטוי בקביעת עונשו. עניינו של נאשם 3 אינו מצריך כלל דיון בשאלת שיקומו, הנאשם בעל עבר פלילי עשיר, שירות המבחן העריך כי סובל מהתמכרות לסם והמליץ לשלבו בקהילה טיפולית סגורה, לנאשם, כפי שכבר פורט, ניתנו מספר הזדמנויות אך הוא לא הביע נכונות לכך, שינוי עמדתו בפתח הדיון האחרון- זמן ממושך לאחר שהופנה לתסקיר- הוא בבחינת מעט מדי ומאוחר מדי, ליתר נתוניו אתיחס בהמשך.

25. שונה ומורכב יותר הוא עניינו של נאשם 2. הנאשם בן 26, נעדר עבר פלילי, בן למשפחה טובה, נטל אחריות מלאה על המיוחס לו והביע חרטה כנה. הנאשם שולב בהליך טיפול התואם את צרכיו ושירות המבחן המליץ לגזור עליו

עונש שיקומי של עבודות שירות. למעשה, בכל הנוגע לשאלה האם מדובר בנאשם בעל סיכויי שיקום, אין מחלוקת בין הצדדים, אף המאשימה סבורה שעבר הליך טיפולי, שיקם את חייו ומסוכנותו פחתה, וכי נתוניו מצדיקים סטייה ממתחם הענישה לקולא מטעמי שיקום. ההתלבטות הקשה המתעוררת בעניינו של נאשם זה אינה נוגעת אפוא, לשאלה, האם יש מקום לחריגה לקולא מהמתחם שנקבע, אלא עד כמה ראוי וניתן בנסיבות הנאשם ומעשיו לחרוג ממנו. במילים אחרות, האם, כעתירת ההגנה, יש באותו הליך שיקום כדי להצדיק הימנעות מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג וברח או שמא, כפי שסבורה המאשימה, ניתן לראותו כגורם ממתן בענישה שיוביל להקלה מסוימת ברכיב המאסר אך לא להימנעות מהטלתו. בנקודה זו נחלקו הצדדים בטיעוניהם, בעוד המאשימה סברה שיש מקום לחריגה מתונה וביקשה להעמיד את עונשו על 30 חודשי מאסר (חלף מיקומו ברף התחתון של המתחם), סבור הסניגור שיש "ללכת עד הסוף", לאמץ את המלצת שירות המבחן במלואה ולהמנע מהחזרתו למאסר מאחורי סורג וברח.

26. סעיף 40ד לחוק, שכותרתו "שיקום", מאפשר חריגה לקולא ממתחם הענישה שנקבע בעניינו של נאשם, בהתקיים התנאים המנויים בו, וקובע כדלקמן:

"(א) קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

(ב) היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א), אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין".

27. לשון הסעיף מלמדת, כי לעיתים כאשר "נאשם השתקם" או כי "יש סיכוי של ממש שישתקם", עשויים שיקולי השיקום לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול (רע"פ 7572/12 הזייל נ' מדינת ישראל (23.10.12)). בצד זאת, שיקולים אלו אינם עומדים לבדם, במכלול השיקולים יש ליתן משקל כבד להרתעת היחיד והרבים ולנזקים שנגרמו לנפגעי העבירה: "נקבע לא אחת כי יש לנקוט בזירות בכל הנוגע לסטייה ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, ולבחון כל מקרה על נסיבותיו" (ע"פ 1229/19 סלומינסקי נ' מדינת ישראל פסקאות 13, 15 (1.7.2019)).

28. לא בכדי נדרשת מידה רבה של זהירות בהפעלת חריג השיקום, סטייה ממתחם הענישה ראוי שתיעשה אך במקרים חריגים ובמשורה, מקום בו סיכויי שיקום מובהקים מצדיקים זאת. הפסיקה קבעה, בהקשר זה, כי על מנת להעריך את סיכויי השיקום יש לשקול, בין היתר, את "המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה" (ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (18.4.2018)); (ע"פ 3613/17 זיילד נ' מ"י (17.01.2019)). לתסקיר שירות המבחן ועמדת גורמי הטיפול, בהקשר זה, משקל משמעותי.

29. ההתלבטות בשאלת מידת החריגה עליה עמדנו לעיל, מתעוררת ביתר שאת במקרה שבפנינו, בעיקר בשל הדילמה בין חומרתם הרבה של המעשים שביצע הנאשם וחלקו המרכזי בביצועם, המחייבים, ברגיל, תגובה עונשית הולמת לבין שיקולי שיקומו. מבלי להדרש לשאלה האם המקרה שבפנינו הוא בעל "חומרה יתרה" כלשונו של סעיף 40ד(ב) לחוק או לאו, אין בכך צורך (הנאשם עצמו הגדיר את התנהלותו כמזעזעת ומפלצתית), ברי כי מדובר בשני פרמטרים שמתקיים בהם יחס של מקבילית כוחות, כך שככל שהעבירה ונסיבותיה חמורות יותר, כך יידרשו, לצורך חריגה משמעותית מהמתחם, נסיבות שיקום חריגות ומיוחדות המצדיקות זאת (ע"פ 5936/13 פלוני נ' מדינת ישראל (14.1.15)).

30. לאחר שבחנתי, ביתר זהירות, את כלל השיקולים, מסקנתי היא כי סיכויי השיקום הגבוהים של הנאשם מצדיקים חריגה ממשית ממתחם הענישה אך לא סטייה ניכרת עד כדי עבודות שירות כהמלצת שירות המבחן.

31. מסקנה זו נובעת ראש ובראשונה מחומרת מעשיו של הנאשם שהורשע בריבוי עבירות שוד ואלימות בנסיבות מחמירות, נסיבות מעשיו נושאות חומרה מיוחדת, מדיניות הענישה הנוהגת בהן מצווה על מתן משקל בכורה לשיקולי גמול והרתעה. אימוץ המלצת שירות המבחן במלואה כמוה כמתן משקל בלעדי לשיקום הנאשם, תוך פגיעה קשה בציבור, באינטרס המתלוננים ובאינטרסים הציבוריים.

אף במקרים אחרים, שבהם נדון ענינם של נאשמים משוקמים שהורשעו בשוד, מצא בית המשפט העליון להפחית בעונשם אך תוך איזון עם שיקולי ענישה נוספים. כך בע"פ 7459/12 גיל שיבר נ' מדינת ישראל (20.6.2013), הורשע נאשם המכור להימורים בשוד מזוין באמצעות סכין ונדון למאסר בן 30 חודשים. בית המשפט העליון הקל בעונשו, הפחיתו ל-24 חודשי מאסר, תוך מתן משקל מיוחד לשיקולי שיקום. יחד עם זאת נקבע כי "שיקולי גמול והרתעה אינם מאפשרים לפטור את המערער, שהיה נכון לאיים בנשק קר על המתלונן כדי לגזול רכוש של אחר, בלא עונש ממשי ... ומכיוון שהעונש שנגזר על המערער מלכתחילה אינו נוטה לחומרא, אין מקום להפחית מעונשו אלא במעט. הפחתה זו מיועדת, כאמור, לעודדו לדבוק במסלול השיקומי שבו בחר ולהתמיד בו"; במקרה אחר, ע"פ 826/19 אמין יונג נ' מדינת ישראל, נדון נאשם בגין עבירת שוד למאסר בן 30 חודשים. הנאשם צעיר, ללא עבר, הביע חרטה, עבר הליך צדק מאחה, בית המשפט העליון מצא כי יש להקל בעונשו אך לא כי מדובר במקרה ברור של סטייה ממדיניות הענישה הראויה והעמיד את עונשו על 21 חודשי מאסר.

32. זאת ועוד, הנאשם אמנם עבר הליך שיקום משמעותי אלא שלהשקפתי הוא אינו חריג, בוודאי שאינו יוצא דופן. הנאשם ניהל במהלך כל חייו אורח חיים תקין, התדרדרותו לסמים ולחברה שולית הייתה חדה ומהירה, מספר חודשים עובר לאירוע מושא כתב האישום, בתקופת סגרי הקורונה, כשהוא נתון בחוסר מעש, החל לצרוך סמים קשים באופן אינטנסיבי לצד אלוהול והתרועע עם גורמים שוליים. הסתבכותו בתיק טלטלה אותו טלטלה עזה, ומאז שחרורו ממעצר עשה מאמצים מרשימים לתקן את דרכיו ומגלה רצון ומוטיבציה לקיים אורח חיים נורמטיבי. אלא שאין מדובר באדם מכור לסם, שניהל במשך שנים רבות אורח חיים התמכרותי ושולי ועבר הליך גמילה משמעותי וממושך אלא בבחור צעיר בעל כוחות חיוביים וללא דפוסי התנהגות עברייניים, כשנראה כי תקופת השימוש שעשה בסם הייתה אפיזודה קצרת טווח בחייו שלא תשוב. הנאשם שוחרר מהמעצר לתנאי מעצר בית, לא נזקק למסגרת גמילה אינטנסיבית, אף לא שולב באשפוזית לצורך גמילה פיזית קצרת טווח, אלא בטיפול התואם את צרכיו במרכז יום והצליח בתקופה קצרה להימנע

משימוש בסמים ולייצב את חייו.

מצבו שונה משמעותית גם בהשוואה למקרי שיקום אחרים, שנדונו בפסיקה שהציגה ההגנה. ברב המקרים היה מדובר בנאשמים, חלקם משולי החברה, שניהלו אורח חיים התמכרותי כרוני, והצליחו, במאמצים רבים, במסגרת הליך טיפולי ארוך ומפרך, להרים את ראשם מעל למים ולהשתקם. כך למשל, בע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת ישראל (12.4.2015) נדון עניינו של נאשם בעל נסיבות חיים קשות, שהורשע בשוד נהג מונית ונדון למאסר בן 18 חודשים. בית המשפט העליון מצא, על בסיס המלצות גורמי הטיפול, את הליך השיקום שעבר כיצא דופן, דוגמא ומופת והפחית את עונשו לעבודות שירות. מקרה אחר שהוזכר הוא בעניינו של אברהם גבטה (ת"פ מח-מרכז לוד 50148-03-19), הנאשם הורשע בשוד קטין תוך שימוש בסכין. הנאשם שהיה מכור לאלכוהול וסמים מגיל קטנות, עבר הליך טיפולי בקהילה והשתלב בהוסטל, בית המשפט מצא שמעשהו אינו ברף חומרה גבוהה והסתפק בענישה שיקומית של עבודות שירות; אף עניינו של קלימוב, שהוזכר לעיל, דומה. הנאשם הורשע בשוד, על שותפו נגזרו 30 חודשי מאסר, הנאשם, דר רחוב מכור לטיפה המרה, ללא עבר, נקלט בקהילה טיפולית ועבר במשך תקופה ארוכה הליך טיפולי מרשים, נגזרו עליו עבודות שירות. באחרים (בת"פ (מח'-מרכז) 20467-04-15 מדינת ישראל נ' גושה (11.1.18); ת"פ 7069-12-18 (מח'-מרכז) מדינת ישראל נ' נאגר ואח' (16.3.21), אף בהם נמצאו נסיבות מורכבות וחריגות, נגזר עונש מקל בהסכמת המאשימה.

33. נתונים רבים נזקפים לזכות הנאשם: הודאתו במיוחד לו כנה ואמיתית, כך גם התובנה שגילה לחומרת מעשיו. הנאשם הביע אמפתיה רבה למתלוננים ורצון להתנצל בפניהם, התקבל לעבודה בחברת בנייה והצליח להתקדם תוך תקופה קצרה לתפקיד מנהל פרוייקט בנייה כשהוא זוכה להערכת מנהליו וחבריו לעבודה, עוד מגלה מוטיבציה טיפולית גבוהה וניכר שהסיכון הנשקף ממנו פחת במידה רבה. בכוחם של כל אלו להוות בסיס נאות לחריגה מרף הענישה באופן שייגזר עליו עונש מאסר הנותן ביטוי ממשי לשיקומו מבלי לפגוע פגיעה בלתי מידתית באינטרסים הציבוריים.

34. על יסוד כל אלו ולאחר ששקלתי את כלל השיקולים, מצאתי לחרוג לקולא ממתחם הענישה ולגזור עליו עונש מאסר בן 22 חודשי מאסר.

35. עד כאן בעניינו של נאשם 2, ועתה אעבור לגזור את דינם של נאשמים 1 ו-3:

נאשם 1

הנאשם בן 37, לחובתו שלוש הרשעות קודמות ישנות יחסית, בשנת 2012 הורשע בעבירת תקיפה הגורמת חבלה של ממש. תסקירו אינו חיובי, ותוכנו אינו תואם את המלצתו הסופית. הנאשם מזער את חלקו, גלגל את האשם אל חבריו ומציג עמדה קורבנית, גם ביחס להרשעותיו הקודמות. מסוכנותו הוערכה כבינונית, כשלהתרשמות שירות המבחן סובל מקשיי וויסות וקושי בקבלת החלטות באופן שקול ומאופק, עוד נראה כי ממוקד בעיקר במחירים שמשלם בגין הסתבכותו בתיק זה.

36. חלפו כשנתיים ממועד העבירה, מאז נישא ואב לתינוק, לא נפתחו נגדו תיקים נוספים ומזה שנה שב למעגל

התעסוקה, עובד כסדרן ברשת מזון וזוכה להערכת מנהליו (מכתב המעסיק, נ/1). עוד ניתן להתרשם כי ההליך המשפטי היווה גורם מרתיע עבורו וחלה התייצבות בכל מישורי חייו. כל אלו אינם מצדיקים חריגה לקולא מהמתחם, אך כדי לדרבנו ולעודדו להמשיך בדרכו, חרף עברו הפלילי ויחסו לעבירה, מצאתי ללכת כברת דרך לקראתו בתוך מתחם הענישה ולמקמו בתחתיתו.

נאשם 3

37. הנאשם בן 35, מנהל אורח חיים התמכרותי. לחובתו שש הרשעות קודמות ישנות יחסית אך בעבירות אלימות חמורות: גניבה, פציעה וחבלה חמורה על ידי שניים או יותר (2010), בגין הרשעה זו נדון למאסר בן 26 חודשים; שוד מזוין בחבורה (2004), בגין הרשעה זו נדון למאסר בן 5 שנים; תקיפה הגורמת חבלה של ממש (2004), בית המשפט לנוער) והרשעות נוספות בהן נשפט כקטין. ללמדנו, כי מאסרים קודמים לא הרתיעוהו, מסוכנותו הוערכה כגבוהה.

38. בשנת 2010 סיים הליך גמילה מוצלח אך לאחר תקופה חלה נסיגה בהתנהלותו, כשהתדרדרות הקשה שהחזירה אותו לשימוש בסמים ובאלכוהול ולחברה שולית ארעה בתקופת הקורונה, אז גם הסתבך בתיק זה. הנאשם לא ניצל את ההזדמנויות הרבות שניתנו לו במסגרת ההליך, בשלב המעצר ואחרי הרשעתו, כדי לערוך שינוי ממשי בחייו, בדיקות שתן שמסר במועדים שונים העידו על שימוש בקוקאין, לחלקן לא התייצב. במעמד הדיונים שהתקיימו בתיק הובהר לו מצבו אך הוא בחר להמתין עד לרגע האחרון, אז הביע נכונות ראשונית להשתלב בקהילה, באופן שמעלה ספק רב ביחס לכנות מניעיו. בצד זאת, הודה והביע חרטה כנה, לא נפתחו לו תיקים חדשים ובתקופה האחרונה השתלב בעבודה בפנצ'ריה. לאחר שבחנתי את כלל השיקולים, מצאתי למקם עונשו במרכז המתחם.

39. כזכור, מתחמי הענישה בעניינם של הנאשמים נגזרו ממתחם הענישה שנקבע בעניין נאשם 2. החלטתי לחרוג ממתחם זה נעשתה מטעמי שיקומו של נאשם זה, על בסיס נסיבותיו והליך השיקום המוצלח שעבר באופן שמצמצם משמעותית את הפער בין העונשים שייגזרו על הנאשמים השונים. האם זכאים הנאשמים להקלה בעונשם, בהינתן העונש השיקומי שייגזר על נאשם 2? התשובה לשאלה זו, להשקפתי, היא בשלילה.

40. אכן, יש לתת את הדעת לשיקול אחידות הענישה, מטעם זה, והיחס בין הנאשמים המסייעים לנאשם 2, נקבעו מתחמי הענישה שונים בתיק זה אלא שאין עסקין בנוסחה מתמטית מחייבת, איש איש, ועונשו הוא. השאיפה לענישה הרמונית אינה אמורה לבטל מושכלות יסוד בתחום זה, ובמיוחד את עקרון הענישה האינדיבידואלית.

בע"פ 8066/15, עוזיאל חנון נ' מדינת ישראל (16.10.2016) נדון בבית המשפט העליון מקרה המזכיר במידת מה את התיק שלפנינו. שם, בתיק שוד שבו הורשעו שלושה שוטרי מג"ב בשוד בני מיעוטים, השניים שניהלו הוכחות, נדונו לעונשים חמורים יותר משותפם שהודה והשתקם. בערעור שהגישו השניים נדחתה טענתם כי יש להקל בעונשם ולצמצם את ה"פער הבלתי נסבל" ביניהם לשותפם, נימוקי בית המשפט יפים גם לענייננו:

"מן הראוי לחזור על מושכלות ראשונים, לפיהן מלאכת הענישה אינה בגדר הפעלת נוסחה מתמטית. כפועל יוצא מכך, אין בכוחו של עקרון אחידות הענישה להביא להטלה מכאנית של עונשים, תוך העתקה מנאשם אחד למשנהו, מבלי ליתן

ביטוי הולם לעקרון הענישה האינדיבידואלית (7876/15 חמאמרה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.2.2013) ועוד יש להוסיף, כי עקרון אחידות הענישה, עם כל חשיבותו, אינו כלל שבלעדיו אין, ובמקרים המתאימים הוא ייסוג מפני עקרונות חשובים אחרים. כפי שציינתי ברע"פ 7064/12 פנדו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.10.2012): "עקרון אחידות הענישה אינו חזות הכל, וכלל זה אינו קובע, א-פרוורית, כי לכל המורשעים באותו סוג של עבירות קיים דין אחד. כלומר, בית-המשפט לא ילמד בהכרח, מהעונש שנגזר על פלוני לגבי העונש הראוי לאלמוני - כל מקרה ונסיבותיו הוא, כל נאשם ונסיבותיו הוא".

41. משכך, עונשם של הנאשמים ייגזר בהתאמה למתחם הענישה המקורי שנקבע בעניין נאשם 2, ובכל מקרה, לא יעלה על העונש השיקומי שייגזר על נאשם 2.

42. עוד אשית על הנאשמים פיצוי למתלוננים בהתאם לפגיעות שנפגעו ועוגמת הנפש שנגרמה להם, נאשמים 2 ו-3 אף הביעו נכונות של ממש להתנצל בפניהם ולפצותם.

סוף דבר

43. לאחר ששקלתי כלל השיקולים מצאתי לגזור את דינם של הנאשמים כדלקמן:

נאשם 1

- א. מאסר בן 18 חודשים בניכוי ימי מעצרו 24.8.20 עד 29.12.20 ומיום 30.11.21 עד 1.12.21.
- ב. מאסר על תנאי בן 8 חודשים שלא יבצע עבירות אלימות מסוג פשע במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ג. מאסר על תנאי בן 5 חודשים שלא יבצע עבירת אלימות מסוג עוון במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ד. פיצוי לארבעת המתלוננים בסך כולל של 6,000 ₪, שיחולק באופן שווה. הפיצוי ישולם בארבעה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.2.23 ויועבר למתלוננים בהתאם לפרטים שתמסור המאשימה למזכירות בית המשפט.

נאשם 2

- א. מאסר בן 22 חודשים בניכוי ימי מעצרו 3.9.20 עד 11.11.20.
- ב. מאסר על תנאי בן 12 חודשים שלא יבצע עבירות אלימות מסוג פשע במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ג. מאסר על תנאי בן 6 חודשים שלא יבצע עבירת אלימות מסוג עוון במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ד. פיצוי לארבעת המתלוננים בסך כולל של 12,000 ₪, שיחולק באופן שווה. הפיצוי ישולם בחמישה תשלומים

שוים ורצופים החל מיום 1.2.23 ויועבר למתלוננים בהתאם לפרטים שתמסור המאשימה למזכירות בית המשפט.

נאשם 3

- א. מאסר בן 16 חודשים בניכוי ימי מעצרו 24.8.20 עד 29.12.20.
- ב. מאסר על תנאי בן 6 חודשים שלא יבצע עבירות אלימות מסוג פשע במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ג. מאסר על תנאי בן 4 חודשים שלא יבצע עבירת אלימות מסוג עוון במשך שנתיים מיום שחרורו.
- ד. פיצוי לארבעת המתלוננים בסך כולל של 4,000 ₪, שיחולק באופן שווה. הפיצוי ישולם בארבעה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.2.23 ויועבר למתלוננים בהתאם לפרטים שתמסור המאשימה למזכירות בית המשפט.

עותק מהחלטתי יועבר לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום.

ניתן היום, י"א כסלו תשפ"ג, 05 דצמבר 2022, במעמד הצדדים.